

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu

Závěr č. 147

**ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne
4. 3. 2016**

Procesní postavení osoby, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma a která je podle § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 204/2015 Sb., účastníkem řízení o přestupku

Osoba, která tvrdí, že jí byla přestupkem způsobena nemajetková újma, a z toho titulu se přihlásí do řízení o přestupku jako jeho účastník ve smyslu § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., ve znění zákona č. 204/2015 Sb., musí své tvrzení prokázat.

Osoba, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma a která je účastníkem řízení o přestupku, nemůže uplatnit nárok na odčinění nemajetkové újmy a nemůže podat odvolání proti rozhodnutí o přestupku. Ostatní procesní práva může uplatňovat v rozsahu, v jakém je v řízení o přestupku uplatňuje poškozený.

Odůvodnění:

Poradní sbor se zabýval otázkou, jaké je procesní postavení osoby, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma a která je podle § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 204/2015 Sb., účastníkem řízení o přestupku. Konkrétně se jedná o to, zda je správní orgán příslušný k projednání přestupku oprávněn rozhodnout o nároku na odčinění nemajetkové újmy uplatněném osobou, jíž byla přestupkem způsobena nemajetková újma, resp. zda tato osoba může takový nárok v řízení o přestupku uplatnit. S tím souvisí otázka rozsahu procesních práv této osoby, včetně možnosti se proti rozhodnutí o přestupku ve stanoveném rozsahu odvolat.

Podle § 70 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb. lze v řízení o přestupku uplatnit nárok na náhradu škody, tedy majetkové újmy, způsobené přestupkem. Ustanovení § 70 je nejen procesním ustanovením, nýbrž upravuje také pravomoc k rozhodování soukromoprávní otázky ve smyslu § 7 odst. 1 občanského soudního řádu. Tato pravomoc přitom musí být výslovně zakotvena zákonem. Ustanovení § 70 zákona č. 200/1990 Sb. se však vztahuje pouze na rozhodování o škodě způsobené spácháním přestupku. Zákon tedy správnímu orgánu výslovně neumožňuje, aby rozhodoval o jiných soukromoprávních nárocích, tedy o nemajetkové újmě.

Pokud se osoba přihlásí do řízení o přestupku jako jeho účastník s odkazem na § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb. ve znění zákona č. 204/2015 Sb. s tím, že jí byla přestupkem způsobena nemajetková újma, bude muset své tvrzení doložit, neboť podle § 52 věty první správního řádu jsou účastníci řízení povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Pokud by taková osoba své tvrzení nijak nedoložila, správní orgán by podle § 28 odst. 1 věty druhé správního řádu mohl rozhodnout o tom, že není účastníkem řízení o přestupku. Účastníkem řízení o přestupku je totiž pouze osoba, které byla spácháním přestupku způsobena nemajetková újma. Pokud se však způsobení nemajetkové újmy spácháním projednávaného přestupku neprokáže, nemůže být taková osoba v postavení účastníka řízení o přestupku. Do vydání usnesení o tom, že taková osoba účastníkem není, by však měla být za účastníka považována (srov. § 28 odst. 1 větu první správního řádu). Obdobně jako poškozený by pak tato osoba měla být účastníkem řízení o přestupku i za situace, kdy nárok na odčinění nemajetkové újmy způsobené spácháním přestupku uplatnila v předcházejícím trestním řízení (v trestním řízení může být rozhodováno i o nároku na odčinění nemajetkové újmy) a jeho existenci dostatečně prokázala.

Z výše uvedeného lze dovodit, že na rozdíl od poškozeného osoba, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma, nemůže uplatnit nárok na odčinění této újmy, o kterém by mohl správní orgán rozhodnout. Tato osoba bude prokazovat pouze svou legitimaci být účastníkem řízení o přestupku. Proto se v § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb. neomezuje účastenství osoby, které byla spácháním přestupku způsobena nemajetková újma, pouze na projednávání nároku na odčinění nemajetkové újmy, neboť žádný nárok takové osoby se v řízení o přestupku neprojednává. V tomto ohledu se osoba, které byla spácháním přestupku způsobena nemajetková újma, vymyká procesněprávní definici účastenství v řízení, neboť správní orgán nerozhoduje o jejím právu. Účastenství v řízení o přestupku slouží této

osobě spíše k uplatnění právního zájmu na uznání viny za spáchání přestupku a k získání podkladů pro případné uplatnění nároku na odčinění nemajetkové újmy v řízení před soudem. Proto správní orgán nebude postupovat ani obdobně podle § 70 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. a takovou osobu odkazovat s jejím nárokem na odčinění nemajetkové újmy na soud nebo jiný příslušný orgán (výrok, kterým správní orgán odkazuje na soud, je totiž výrokem o náhradě škody – viz § 77 zákona č. 200/1990 Sb.).

Poradní sbor se dále zabýval rozsahem procesních práv osoby, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma a která je účastníkem řízení o přestupku, a to především ve srovnání s postavením poškozeného, jemuž byla přestupkem způsobena škoda. Podle § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., ve znění účinném do 30. září 2016, je účastníkem řízení o přestupku poškozený, pokud jde o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem. Účastenství této osoby je omezeno pouze na tu část řízení, v níž se projednává otázka náhrady škody.

U osoby, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma, ustanovení § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb. neomezuje výslovně její procesní postavení pouze na část řízení, ve které je projednáván její nárok. Pokud bychom s ohledem na absenci výslovné právní úpravy [v § 72 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb. není účastenství této osoby v řízení o přestupku omezeno jen na projednávání jejího nároku na odčinění nemajetkové újmy, v § 81 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. není vymezeno odvolací právo takové osoby] připustili její plná procesní práva, pak by byla tato osoba paradoxně v postavení obdobném veřejnému žalobci, ačkoliv by vůbec nebylo rozhodováno o jejích právech. S ohledem na účel právní úpravy se jeví jako správnější výklad, podle kterého by osoba, které byla spácháním přestupku způsobena nemajetková újma a která je účastníkem řízení o přestupku, uplatňovala svá procesní práva v rozsahu, v jakém je uplatňuje poškozený. Tato osoba by tedy mohla uplatňovat návrhy a navrhopvat důkazy svědčící o vině obviněného a případně o důsledcích spáchaného přestupku ve vztahu ke způsobené nemajetkové újmě. Za tím účelem by mohla být přítomna jednotlivým procesním úkonům, například ústnímu jednání. Tato osoba by rovněž měla být ve smyslu § 66 odst. 4 zákona č. 200/1990 Sb. vyrozumívána o odložení věci.

Samostatnou otázkou představuje právo osoby, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma a která je účastníkem řízení o přestupku, podat odvolání. Pokud při zkoumání této otázky vyjdeme z toho, že v řízení o přestupku se neprojednává nárok

na odčinění nemajetkové újmy, pak musíme dospět k závěru, že tato osoba nemá právo podat proti rozhodnutí o přestupku odvolání. Navíc podle § 81 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. může poškozený podat odvolání pouze proti výroku o náhradě škody. Zákon č. 200/1990 Sb. tedy neupravuje právo osoby, které byla přestupkem způsobena nemajetková újma a která je účastníkem řízení o přestupku, podat odvolání. I z toho lze dovodit, že tato osoba takové právo nemá. To odpovídá i charakteru jejího postavení, neboť v řízení o přestupku není rozhodováno o jejím právu.